

HORRENDOS SACRILEGIS

EN LA

CATEDRAL DE TARRAGONA.

Confessam ingenuament que falta la calma y la moderació á nostra ploma al ocupar-se de lo que ve escrit en lo epígrafe de aquest article. La lectura de las dos cartas que á continuació insertam exalta la bilis del mes apátich é indiferent en materia de religió ab tal que conserve un rastre á lo menos de bona educació y decoro.

May hauriam cregut que en la católica Espanya, que en la religiosa Catalunya se profanas de un modo tan escandalós la casa del Senyor! May hauriam cregut que arribás á tant la impietat y lo descaro, que se atrevis á fer mofa de los actes mes sagrats de nostra Religió! Ho confessam en veritat, si no que ho estam vehent, jamay hauriam volgut creurer tanta desmoralisació, llibertinatge tant en un pais que se diu encara católich.... però deixém los comentaris pera després, y passem á la traducció é inserció de las cartas citadas, que copiam del *Católich*, periódich religiós de Madrit. Veheus aqui la primera.

«TARRAGONA 23 DE MARS. — Com ja sab V., la lliberalíssima Diputació provincial de aqueixa, que lo any passat tingué la noble generositat de reduhir á poch mes de la tercera part lo presupósit del culte que se havia presentat per aquesta santa iglesia catedral, crehent ara que encara alló seria prodigar la sanch del poble; ha negat en aquest any al Ajuntament l'aprobació de l'almóina que se donava desde antichs dias per son treball al predicador de la Quaresma. Y no crega V., senyor redactor, que fos axó una quantitat excessiva y escandalosa; venia á resultar uns trenta dos vintidosos per cada sermó que se predicava. Però estam en temps d' economias y d' estalvis, y lo pobre poble está ja prou gravat ab tant exércit, y ab tant empleat, y ab tant abellot que xupa, y malversa y espifarra las rendas del estat, y sense sermons pot passarse lo poble y esser felis.

Lo cert es que negantse la Diputació, y no volent discorrer ningun arbitri lo Ajuntament, y no podent suplirho lo cabildo perquè está atrassat de molts mesos en la cobranza de sas assignacions y del presupósit del culte, nos hem quedat sens predicador en la Quaresma; y se veu aqui lo dolorós escándol que pot ser no se veu en ninguna catedral católica del mon, que acabats los divins oficis se retira lo poble fidel sens tenir qui li explique la divina paraula, ni oir la veu del Evangeli, sinó que sia la que canta lo diaconil. Mes me dirá V. ¿no tenen VV. rector que segons lo Tridenti está en la obligació d' explicar lo Evangeli á lo menos en los dias festius? Si senyor, tenim, no un, sinó tres; però aquestos tres rectors se creuen dispensats de ser rectors y de fer lo que es mes inherent á tots los rectors del mon, axó es, confessar y predicar. Axí donchs nos quedam las pobres ovellas de aqui fetas unas babiecas sense oir la veu de nostre pastor en la trona, ni sos avisos en lo tribunal de la penitencia. Confesso á V., senyor re-

dactor, que quant veig que á las deu y mitja está tot acabat, y que no ressonan aqueixas bóvedas ab los accents del orador sagrat que commovia antigament als pecadors, l' anima se me cau als peus, y se abat mon esperit ab lo aspecte del temps á venir que nos espera, mentres que per altra part, excitant en mon ánimo recorts antichs, s' exalta ma bilis y malehesch llavors á la reforma y als reformadors que nos han portat á tan llastimós estat.

Mes dech confessar que tenim un governador ecclesiástich massa zelós pera que mirás la salut de las ánimas ab aqueix abandono. Així es que ha estimulat á alguns oradors joves á que cubrissen ab llur treball y ab llur zel eixa falta de nostres governants, falta imperdonable en un país católich. Se predica donchs tres dias la semmana, però per un método diferent del que antigament se observava. Abans se predicava en espanyol després de la missa ferial, ara se fa á entrada de fosch en idioma catalá, precehint lo santíssim Rosari, mitja hora d' explicació de catècisme per un religiós que ho fa excellentment, acompanyant unas lletras que se cantan ab la orga, adoptadas pera los temps de missió. Aqueix método no agrada tant á certas gents posturetas y delicadas que no voldrian que se predicás mes que caramel·los, però en cambi produeix mes fruit, incomparablement mes que lo método de abans. Com es en hora que la gent acostuma estar desocupada de son treball, acut un concurs immens: com se diu en llengua del país lo entenen perfectament los mes tontos, los llauradors, las criadas, tothom. L' aviditat ab que s' escolta la divina paraula, la multitud copiosa apinyada baix aquellas immensas bóvedas il·luminadas per las llántias y atxas que se col·locan en las naus de distancia en distancia, la hora en que se fa la funció, capás de inspirar reculliment y pietat al home mes

dissipat, la sagrada melodia del orga que acompanya la veu dels noyets cantant motets piadosos, la santa llibertat, lo zel vehement, lo foch diví ab que los predicadors anuncian veritats terribles é importants, tot aquest conjunt dona un aspecte tan imponent á la funció que involuntariament me olvido de que nos trobam en lo any 43 quant tan cundeix la irreligió, y en vespres de tancar-se tots nostres temples, y de caurer exánimes per los carrers nostres Sacerdots consumits de miseria. Llavors me sembla que estam en aquells temps de obscurantisme; mes obscurantisme rodejat de pau, y de abundancia, y de riquesas, y de probitat en los espanyols: me sembla que estam en aquells temps en que nostres rancis pares miravan en la Religió l' objecte de llurs delicias y l' áncora de llurs esperansas, en los temples las casas de llur consol, en lo govern lo poder establert per Deu, en las lleys la regla de la propia conducta á la que era precis subjectarse, no solament per temor, sinó per conciencia: me sembla que habem tornat á aquells ditxosos temps en qué los religiosos d' Escornalhou (1) ab llur veu de tró y ab lo misteriós Sant-Cristo commovian als pecadors, feyan correr las llágrimas de la penitencia y reformavan las costums públicas y privadas.

Extasiat ab aqueixos recorts ve á traurerme de ma illusió la repugnant presencia de joves que son la irreligió y la immoralitat personificadas. ¡ Ah, senyor redactor, ¡ com explicar á V. los dolorosos escándols que estam condemnats á presenciar en eixa santa iglesia catedral en un acte lo mes sagrat, lo mes solemne, lo mes edificant, lo que mes agrada y mes interessa al verdader poble! ¡ Me creurá V. si li dich que mentres está anunciant las veritats eternas l' orador sagrat se for-

[1] Seminari de PP. Franciscanos pera servir á las missions.

man en rotllo varios joves desmoralisats y parlan qual podrian ferho en lo carrer; que altres se passejan per las naus desocupadas de darrera lo cor, conversant y fumant com si fos en la rambla; que altres escarneixen al predicador afegint paraulas impias y obscenas en veu no molt alta, però que ho percebeixen los circumstants; que joves militars ab llurs botas, espuelas, sabres y xarrateras passen y tornan á passar per mitg del auditori fent á postas soroll; fent monadas é indecencias, y distrahent y enfadant á quants ho veuhen, y que se fan lladrar gossos que se portan de propòsit, que lo altre dia faltá molt poch pera que un de aqueixos no res realisás son projecte de llansar en mitg del auditori un polvorí, la explosió del qual hauria causat una alarma y unas conseqüencias difícils de prevenirse? ¿Creurá V. que la casa de Den, que lo lloch de santificació se ha convertit en casa de festeigs, en lloch de citas amorosas, en reunió de personas dels dos sexes que se veuhen y se parlan perquè tal vegada no es á ells possible en altra part? ¡Oh! Axó es un escándol intolerable, axó irrita, no ja al que conserve un resto de religió, sino al home pundonorós y medianament educat, qualsevols que sian sos sentiments religiosos y polítichs. Perqué axó no cedeix ja en ultratge de la Religió solament, sino en desdoro de la moral pública y en descrédit de la patria. Será per cert ben trist lo concepte que forme de Tarragona lo viatjant que entre en nostres temples y los veja tant impudentment profanats; que mire nostra juventut y la veja tant descaradament irreligiosa y tant indecentment immoral. So estat en funcions religiosas molt concorregudas de Barcelona, de Reus, de altres punts ahont també ha cundit bastant la irreligió y la impietat, mes en cap part he vist lo desenfré que en Tarragona: he vist en los joves de totes parts á lo menos aquell decoro que lo pun-

donor y la bona criansa exigeixen que se guarde en qualsevol reunió de personas.

Desitjaré V. saber si tenim en Tarragona autoritats que vigen y conserven l'orde públich. Si Senyor: tenim un *gefe* polítich que es en realitat molt bon subjecte y home de orde qualsevols que sian sas opinions políticas: però á aquest no li incumbeix ficarse en cosas de Iglesia. Tenim un alcalde constitucional molt tiesso que, quant se li demaná sa protecció pera ferse ab repós las funcions referidas, empenyá sa paraula de que se farian sens lo menor desacato, y al efecte cridá als alcaldes de barri y los arengá y los comuniná pera que celassen y evitassen tot escándol; però crehem que ni eixos ni aquell hajan aparegut per la iglesia cathedral, perquè de haberho fet serian mes criminals, puix que en tal cas serian cómplices de las profanacions per no haberlas reprimit. Tenim un governador de la plassa, militar honrat y bon cristiá, però que se deixa deshonrar per certs oficialets que ab l'honros uniforme militar, que indignament vesteixen, van á donar un repugnant y escandalós espectacle als ulls de un poble católich y morigerat. Tenim finalment un governador eclesiástich que está devorat de zel y consumit de dolor, com ho están tots los homes de bé y judiciosos, mes á ell no li es dable per mes que cele y procure evitar uns escándols que son lo baldó de nostre sigle y singularment de Tarragona. Tinch entés que se ha fet reclamació á aqueixas autoritats: veurem lo que resultará.

A que reflexions no donaria lloch, si deixás correr la ploma y permetés parlar al dolor que me consum! He escrit aqueixas mal trassadas rallas pera donar un petit desahogo á eix dolor, y pera veurer si alsant la veu los periódichs, las autoritats civil y militar de Tarragona se mourán á remedi-

un mal que es ja de molta gravetat, y que deixa en molt mal lloch l' honor y la religiositat de Tarragona. De no ferho, sobre las ditas autoritats carregam tota la responsabilitat de tals desacatos: sobre ellas cau tot lo pes d' execració que lo escándol se mereix devant de Deu y dels homes. Que consideren que nosaltres, los homes de religiositat, los deixam llibres llurs teatros, y llurs cafés, y llurs bacanals, y. llurs orgias: solament los demanam que nos deixen en pau en nostres temples. Que consideren que massa es que sia insultada la religió y profanats sos misteris en los teatros, com prou vegadas, é impunement ho han estat en lo de aquesta capital, que en sa majoria es encara culta y religiosa: no se vinga á insultar á eixa religió fins en sa casa, en lo retiro de sos temples, de aqueixos temples despullats dels bens que legitimament possehian pera llur decoro y conservació. Que consideren que lo poble, lo verdader poble, lo poble fidel y devot y religiós que es molt numerós en aquestas reunions, mes numerós de lo que podria esperar-se en aqueixos temps de fredor é indiferencia, aquest poble mira ab horror tantas impietats, se indigna contra llurs autors, y que algun dia pot ser que se acabe sa paciència al veurer axí impune y villanament insultats los objectes de sa major predilecció. Mes de una vegada hi ha hagut ja contestacions ab los autors de tals desacatos, que podrian fer-se algun dia de gravetat major. ¿Se voldrá apurar la paciència de aqueix poble, y obligarseli á que se prenga ell mateix la justícia, y vage á barralladas ab los profanadors de sos temples? Desitjariam que las autoritats á las quals competeix, posassen lo remey que poden y deuen quiscú per sa part, tallant un escándol y evitant un conflicte que sobre acarrear un gran descrédit á las tals autoritats, y un mal nom á la ciutat sens mereixerlo, podria esser de funestas conseqüen-

cias. En nom de la Religió als ho demanam, en nom de la patria y de la moral pública sobremanera ultrajadas. »

Aquí ve la segona carta molt mes dolorosa encara é irritant que la primera. Se llogesca ab atenció.

«TARRAGONA 25 DE MARS. — Ab fetxa de antes de ahí escriguí á V. lamentant los escándols que tenian lloch en aquesta santa iglesia catedral en la hora que s' estavan fent los sants exercicis de Quaresma. ¿Mes qui habia de dirme que á la hora mateixa que estava escrivint aquellas rallas y lamentant aquells escándols sen estiguessen cometent altres molt majors y mes sensibles? Axí es que aquella nit sembla fou la destinada pera portar á son colmo l' abominació de la desolació en lo lloch sant y ostentar en tota sa desfatzatés la mes horrible impietat en lo temple de nostre Deu. S' esquinsáren y espatlláren los llibres de cor, s' escarní l' administració del sant batisme en una bestia, no faltá qui posat dins un confessionari fes mil indecencias, ni fins lo mateix Senyor sacramentat pogué veurerse llibre de ultratges en lo retiro de son misteriós tabernacle. Ja veu V., senyor redactor, que no son aqueixas cosas de broma ni de poca entitat pera esser toleradas en una ciutat ahont manan autoritats posadas per lo govern *católich* de la *católica* Isabel, y en virtut de una Constitució que garanteix la Religió católica, apostólica, romana pera sosteniment y decoro de la qual se arrenca dels pobles una contribució que se anomena de *culto* y *clero*. ¿Qui nos das que fos introduhida la llibertat de cultos, puix llavors tal vegada á la sombra de las demes sectas seria amparada nostra santa y afligida Religió? ¿Quant millor fora que fos proscria de una vegada, puix pot ser á las horas podriam en las catacumbas y soterranis exercirla ab repós y llibertat? Lo dolor despedassa mon cor y lo de tots aqueixos fiels tarragonins que son encara

molts, incomparablement mes en número que aquesta xurma de impios que son audasos perquè contan ab la impunitat, ni suposan en las autoritats una voluntat ferma de reprimir llurs insolencias.

Los excessos de antes de ahí cridáren seriament l' atenció de aqueix respectable cabildo que determiná reclamar de l' autoritat un remey á mals de tanta gravedad. Veurem que produheix eixa reclamació y no deixaré de comunicarho á V., sia qual sia lo resultat. ¡Quanta seria ma complacencia en poder fer un brillant elogi de aquestas autoritats á las quals respecto com á tals, y las bellas qualitats de las quals aprecio com homes particulars!

Palpita lo cor, la imaginació s' exalta, tremola lo pols al voler comentar las cartas que acabam de transcriure. Espanya!!! desventurada Espanya! en que fatal estat te trobas! que se ha fet de ta religiositat! ahont es aquell ton respecte y veneració als temples del Senyor! aquella compostura y decoro que guardavas ab la mes admirable devoció en las casas de ton Deu! ¡Ah! nos avergonyim en veritat de ser espanyols al veurer tanta desfatzatés é impietat entre alguns de nostres compatricis, sentim en l' ánima lo viurer en nostra patria al contemplarla teatro dels atentats mes escandalosos, dels mes horrendos sacrilegis.

Habem estat en Fransa, habem estat en Italia, hem viscut entre protestants y entre jueus, mes en lloch habem vist profanar tan desvergonyidament los temples, no ja de las respectivas sectas, però ni los de una comunió religiosa per los individus de una comunió contraria. En lloch habem vist que ni los mateixos jueus y protestants pujassen dalt de un banch en una iglesia de catòlics y cridassen al auditori, que no cregués res de lo que havia dit lo predicador perquè era un embustero,

com succehí lo mes passat en Madrit: en lloch habem vist que S. D. M. patent y estant en lo mitg del sermó se disparás una pistola ó contra lo predicador, ó pera mourer un alborot en la iglesia y un' alarma entre los fiels, ni que pera incomodar á aquestos y fer tabola en la casa del Senyor se cremás bitxo, á fi de acarrear una tos continua á tots los concurrents, com en la mateixa sobredita Cort d' Espanya se ha vist també en aquesta passada Quaresma: en lloch habem vist, ni oit, ni llegit que se hajan comés en un pais católich, y per católichs, y mentres se feyan las sagradas funcions los escándols que acaban de denunciarnos las cartas de Tarragona.

Y per desgracia no es mes venturosa nostra Barcelona en aqueix particular. Es cert no vehem cometrese en las iglesias de la capital de Catalunya los descarats escándols ab que se profanan las de sa metrópoli, però no per axó deixan de ser horrendissims los sacrilegis ab que se viola lo lloch sant. També en Barcelona se xarra, y se riu, y se fuma en las iglesias, com si se fos en la plassa: també en Barcelona se ha embrutat mes de una vegada l' aigua benéita de las picas ab fum d' estampa, á fi de que quant los fiels prengan d' ella y se fassan lo senyal de la creu sobre sí s' emmascaren tota la cara: també en Barcelona serveix la casa de Deu de lloch de festeigs, de lloch de amors profans é il·licits, de lloch de conversas impuras, y qui sab si de alguna cosa mes que de paraulas. No se obra es veritat ab lo desvergonyiment que en altrás parts, mes tal vegada son pitjors los sacrilegis que en nostras iglesias se cometen.

¡ Ah, qui nos das la llibertat de cultos, com ab sobrada rahó diu lo autor de las cartas! Si, la prefeririam mil vegadas al estat fatalissim en que nos trobam tocant á religió. A lo menos llavors pot ser igualantnos ab las sectas religiosas se nos

concediria com á ellas la independència y llibertat religiosa que ara sens nega: llavors pot ser aqueixos impios y desenfrenats que venen ara á profanar nostras iglesias, y á escarnir nostras sagradas funcions, obririan també llurs temples abominables, ahont acudirian, deixant los nostres, á oferir llurs sacrificis á la deesa de la *Rahó* y á celebrar los nefandos misteris de Lesbos y Gnido. Que sels donga donchs á eixos fills de Satanás é instruments del infern, que sels donga un lloch ahont puguin saciar llur desenfreno y llibertinatge, que no se acosten per res á la iglesia. ¿Si no creuen ab las prácticas religiosas, perquè venir als temples á fer l' ofici de dimoni destorbant y tentant als fiels que tenen posat en lo exercici de aquellats tot llur consol? Que vagen á la rambla, que vagen al café, que vagen á sarau y á comedia, que vagen á..... ahont llur corruptuda voluntat als arrastre; quens deixen sols y en pau en nostres temples entre nostras prácticas de *preocupació y fanatisme*.

Si axó no podem lograr preferim que sens fassan tancar las iglesias, que sens prohibesca practicar publicament nostre culte; á lo menos á las horas en los soterranis com los primitius cristians, ó en los racons de nostras casas reunits los verdaers fiels sabrem que lo fum de nostras oracions puja pur al trono del Altíssim, y no barrejat ab lo pestífero vapor de la impietat y sacrilegi: sabrem que quant humilment demanam á Deu misericordia, nos mirarà ab ulls piadosos per presentarli á sa vista sols un cor compungit, y no haurém de temer que en lloch de pietat vibre contra nostres caps los raigs de sa indignació mirant al costat de nostras súplicas lo mes desenfrenat llibertinatge.

Una de dos donchs; ó que se pose un remey efícas pera evitar tan horribles desacatos en las iglesias, ó que se mane

tancar aquestas, y quede abolida ab la prohibició de son culte la Religió católica en la católica Espanya. Espanyols que no habent renegat de aquest nom sou encara católichs, y empunyau la vara de autoritat sobre los pobles, á vosaltres toca considerar, puix que á vosaltres es á qui constreny mes particularment l' alternativa que acabam d' establir. No hi ha medi, ó feu trossos vostras varas, ó apostatau de vostra Religió, ó si voleu conservar una y altra, donau las mes enérgicas providencias á fi de tallar de soca y arrel los escándols ab que se insulta al mateix Deu en sa casa: del contrari temeu lo dia dels comptes, lo dia de las venjansas del Omnipotent: recordau que los poderosos serán poderosament atormentats segons expressió de las sagradas lletres; y reflexionau que en vostra ma está lo evitar tant llibertinatge y desenfré. Y persuadiuvos que no vos disculparán no, los bandols y circulars que sobre lo particular expedescan si descuidau altrás providencias: si no bastan las ordes y amenassas, en vostra ma está la espasa de la justicia pera fer cumplir la llei y vostras disposicions á ella conformes.

¿No hi ha un' autoritat que presideix en tot temps las funcions teatrals y demes diversions públicas? ¿perqué donchs no pot habern' hi una que presidesca las funcions de la Iglesia? ¿Es aqueixa tal vegada de pitjor condició que lo teatro, ó son pol ser sas funcions menos dignas de ser assistidas per un' autoritat que las destinadas á la recreació del poble? ¿O se anteposa lo lloch dels divertiments, ahont qui sab si moltes vegadas per desgracia se respira un ayre corromput de desmoralisació, al lloch sant, ahont habita la mateixa suprema Magestat?

¡Ah! com no se repetirian tan sovint las profanacions del santuari, si l' autoritat enviás en las iglesias sos ministres ó de-

pendents que vigilassen per l' orde y decoro en ellas , ja que sas ocupacions no li permetessen assistirhi ella mateixa en persona ; si se mostrás inexorable y rigurosa en lo cástich de faltas de aquesta naturalesa , que á mes d' esser insults contra Deu , redundan en mengua de la mateixa autoritat y en descrédit y baldó de una nació coneguda fins ara ab lo renom de católica.

Peró si es sensible aqueixa apatía y poch cuidado , per no dir casi indiferencia , de algunas autoritats seculars en evitar la repetició de tantas profanacions en los temples , no es menos dolorós lo procehiment sobre aquest particular de alguns ministres sagrats , al zel del quals está confiat lo decoro de la casa del Senyor. Lluny de nosaltres lo presumir dar consells , ni molt menos criticar en lo mes mínim la conducta dels ministres del santuari. Veneram , com es nostra obligació , llurs personas sagradas , y acatam cordialment llur dignitat sobrehumana y caràcter diví. Però nos permeterán que als digam ab tota la reverencia y humilitat de que som capassos , que pot ser no se repetirian ab tanta frecuencia los escándols en los temples , si ells mostrassen un poch mes de valor y energia. ¡ Ah ! recordam que nostre diví Mestre agafá una vegada un manat de cordas y componentlas á manera de assots , se alsá indignat contra los profanadors del temple , trahentlos fora d' ell , y tirant per terra llurs cosas. Y segons doctrina dels SS. PP. de la Iglesia , tot quant la Sabiduria increada feu ó digué durant sa vida mortal , tot fou dit y obrat pera nostra ensenyansa , y pera servir de model-lo á nostras accions. Que se imité donchs , Al que vingué á eix mon pera ensenyarnos , quant no sian bastant las paraulas y los renys contra los profanadors de nostras iglesias. Los ministres del santuari estan encarregats de que se conserve lo respecte y veneració á eix

deguda; quant aquells al cuidado dels quals está l' orde publich, y lo patrocinar á tot quant diu relació ab la Religió, descuidan aqueixas obligacions sagradas, los ecclesiástichs no poden mirar ab apatia com se multipliquen los escándols en la casa del Senyor, y han de procurar reprimirlos á tota costa. Nosaltres estam segurs que los fiels, que sempre son en molt major número que los profanadors, puix que al fi aqueixos se reduheixen á tres ó quatre, que los veraders fiels dihem, se posarian al costat dels ministres sagrats, y á empentas y trompadas tirarian fora de la iglesia, com ho feren en Madrit algunas personas devotas, á eixos Heliodoros, fentlos perdre las ganas de tornarhi.

Coneixem que pera voler cumplir ab sa obligació mes de un sacerdot seria segurament víctima de la rabia de molts, y tal vegada encara lo blanch de la persecució de alguns; però «lo deixeble no ha de ser mes que lo Mestre,» y «si lo mon vos odia, primer me professá o li á Mi,» deya als apóstols y en ells á tots sos ministres en especial, la Veritat eterna. Y aquells primers sacerdots de la lley de gracia «se presentavan contents, diuen los sagrats oracles, devant lo consell, perquè reputavan una gran dignitat lo patir contumelias per lo nom de Jesus.» Y en veritat que la corona tenyida de sanch es la mes rica diadema que pot cenyir los polsos del ministre de un Déu coronat d' espinas, y lo dogal dels Nerons y Diolecians es lo mes brillant y preciós collar que pot rodejar son coll ab major gloria.

Y tu verader poble espanyol, que te consums de amargura al veurer tants desacatos en la casa del Senyor; vosaltres fervorosos fiels, que acudiu als temples del Deu de Sabahot á implorar las divinas misericordias en favor de nostra desdixada patria, á desagraviar á la Magestat infinita de las irreve-

rencias y ultratges que se cometen en sa immensa presencia , ah ! no abaixeu no los brassos , sinó volem veurer á la infelís Espanya destruida y aniquilada per la impietat y la heretgia. No cesseu no de interposarvos entre vostres compatricis y lo bras armat de un Deu , á fi de que no descarregue sobre nostres caps , qual en altre temps sobre son poble , tot lo pes de la sua ira , venjant sa santedat ultrajada per las profanacions fetas en sa casa y á sa vista.

Mes no vos acontenteu de axó: estau alerta y vigilants contra los profanadors de las iglesias, y si algun sacrilego se atreveix á insultar al mateix Den en sa casa , agarraulo y assegurantlo be , portaulo á l' autoritat ab la única mira y fi de venjar la injuria feta al Altíssim ; y aquella á vista del crim y present lo reo , no hi ha remey , ó ha de aplicarli la pena que mereix , ó sentse cómplice del delicté ha de carregar sobre sí las malediccions de la terra y las iras y venjansas del Cel. En Madrit pareix se volen establir societats , lo qual objecte sia evitar los escándols en las iglesias ; en cas (com ho desitjam de tot cor) se passe avant en empresa tan santa y lloable , no serem los últims de proposar lo exemple á nostra provincia , puix que la religiosa Catalunya ha de ser de las primeras en tot quant redunde en gloria de Deu , y puresa de nostra sacrosanta Religió.

A propòsit de irreverencias é indecencias en los temples , estimariam de nostre Exm. Ajuntament , y á ell ho demanam en nom de la Religió y de Barcelona , y de la policia pública , que fos un de sos primers cuidados lo privar ab severas penas aplicant sens remissió lo càstich als delinqüents , *sian de la classe que vulgan* , lo embrutar las parets externas de las iglesias. Es pert cert ben escandalós , y poch honor fa á la culta y religiosa Barcelona , que sent privat per medi de bandols

lo emporcar las parets de alguns edificis ó carrers, se tolere que las de algunas iglesias sian altres tants llochs comuns, com succeheix especialment en aquellas que tenen cerca los quartels de la tropa. Aqueix y lo soroll de trompetas y tabals que molts vegadas no deixan entendre's ells mateixos als ministres ó fiels que están en las iglesias resant, y altres y altres son los resultats de haber convertit los convents contiguos á las iglesias que serveixen de parroquias en quartels de soldats.

J. M. R.

Teniam intenció de respondrer al article ab que baix lo epígrafe: *Arterias de la negra congregacion*, fereix gravement á la Iglesia un diari de aquesta capital; mes habentho ja fet altres dos periódichs, y no habent refutat aquell los cárrechs que ab justicia se li feyan, de calumniador, deixam com acabada aqueixa polémica.

LO CATALICISME

LOS ESPANYOLS.

Un Home-Deu estava pendent entre los cels y la terra.....! un poble ingrát habia consumat, sobre l'afrontosa creu lo ex.

piatori sacrifici de la redempció del mon: una ciutat deïcida se trojava regada ja ab la sanch del innocent que baixant del Gòlgota en forma de petits rius, se distribuia per dins d' ella: y Jerusalem, la Reyna y Senyora de tot lo mon, vehent y observant estava ja ab dolor y espant lo exacte compliment de totas sas profecias.

Plens de sentiment los cels ocultan llurs pomposas galas ab la oscuritat de un' anticipada nit: eclipsat lo Sol en mitg de sa carrera umple de tenebras los espays: pasmada la lluna cambia son platejat manto ab altre de color de sanch y la concavitat del Empireo se cubreix d' estrelles, los pàlidos raigs de las quals en vá preténen compensar á la naturalesa de la oscuritat immensa en que la posá lo astre de la llum. Se umple la terra de confusió y espant: sos fonaments se arruinan; las fredas funerarias lápidas entre sí xocant, se rompen per mitg y deixan oberts los sepulcres que vomitan presurosos los cadàvers vivificats ja, que contenian en llur seno. Tremola lo infern á vista de tant desorde: los esperits del abisme se umplen de confusió y temor; y las set broncejadas portas que del ferós Satán lo palau tancan, pareixen postrarse devant la sombra augusta de la divinitat que presurosa se desllisa devant d' ellas, quant l' ànima de Cristo ab ella unida baixá als llims, á redimir los sants pares en ells detinguts y encarcerats.

Entre tant lo Calvari está dictant una nova lley al mon: una nova Religió s' estableix en sa casi deserta sima, la que naixent apenas inaugura ja sos triums enarbolant en lo Gòlgota lo estandart de la fé.

Dotse homes rústichs é ignorants, però sabís després per las llums que rebéren del infal·lible Esperit, son los únichs á qui se confia la regeneració universal y la civilisació del mon enter: pobres y exaustos, sens mes apoyo que llur fervorosa fé

ni mes armes que la creu santa emblema de la Religió fundada en lo Calvari invadeixen lo mon, penetran los regnes y provincias, publican la fé y á la forsa de llur paraula son convertits á la nova lley enters pobles y ciutats.

Lo Princep del Cenáculo dirigeix entretant sos passos á la Capital del Univers: la superioritat de que gosava Roma, la disolució é immoralitat de aquells temps, la vanitat y orgull dels homes, llur fanatisme decidit en favor de llurs crehencias, no, no acobardeixen ja ara son cor ardent: la magestat del Capitoli no lo intimida: Pere predica la fé y escudejat ab aquesta y posat baix sa salvaguarda, penetra lo recinto de Roma. En vá lo politeisme agota sas enervadas forsas: en vá ab lo atractiu de la disolució y plaers preten contrarestrar los principis de una Religió plena de amor, castedat y humiliació: bamboleja lo Capitoli, se commouen sos fonaments, cauen los idols profans fets trossos y la creu sagrada objecte fins llavors de abominació y despreci pera los Romans reb desde lo alt del Capitoli los deguts afectes de adoració y respecte, cremantse devant ella lo aromátich encens que poch antes se cremava en las aras sacrílegas de un incestuós Jupiter y de una prostituta Venus.

La Religió del Crucificat sempre més triumfant alcanza cada dia mes novas victorias y no contenta no, ab la destrucció de la impietat en Roma y de haber establert son trono sobre las ruinas mateixas del politeisme penetra las nacions totas y continents, solca los mars, los atravessa y passeja, y l'Home-Deu crucificat, reb ja avuy dia los homenatjes de dos mons. Que portento!!!

Dogmatisada la Espanya en los principis de la nova lley per Pere, Pau, Jaume lo major y altres genis cristians que la il·lustraren ab llurs talents y veritats, ha estat sempre després

la Religió Catòlica, la Religió de sos fills, la de sos Reys, la de tots sos dominis. Entusiasmada per ella ha sabut aprofitar-se de sos etxissos y crehencias en sos apuros y calamitats, y sa fé per la nova lley li meresqué y mereix encara l' honrós títol de Catòlica. Veheu sinó lo que nos diu la historia.

Si: la historia depositaria fidel de las accions dels homes y successos de las nacions nos presenta un punyat d' espanyols que baix lo lema de *Religió y Patria* sacudiren lo bárbaro jou del árabe, y conquistant en nom de la fé los llochs de que se habian apoderat los fills de la mitja lluna, los dispersaren d' Espanya, y los obligaren á buscar baix lo cel de l' Aràbia los brutals plaers que lo catolicisme nega als verdaders cristians: ella nos presenta als espanyols los pits dels quals adornats ab la cren santa emblema de nostras crehencias, conquistaren á costa de mil sacrificis y de llur propia sanch los llochs sants ahont fou establerta y fundada la Religió del Crucificat: ella nos presenta als espanyols civilisant y conquistant un nou mon baix las suaus doctrinas del Catolicisme: ella nos presenta als espanyols destruint y aniquilant las esquadras impias dels mussulmans en las aigües de Lepanto: ella nos presenta als espanyols que baix lo lema de *Religió y Patria*, sens govern, sens erari, y sens exércits se álsan contra lo gegant del sigle (a), atácan sos exércits, hostilitisan sos batallons, logrant fer bambolear y arruinar lo imperi que sa ambició habia en Fransa establert: ella nos presenta..... mes, á quin fi amontonar fets sobre fets quant bastant testimonis som nosaltres mateixos del Catolicisme dels espanyols? Diheu sinó vosaltres Ministres del Santuari, vosaltres que acrisolats per lo

(a) Lo gran Napoleon Bonaparte.

foch de la persecució y despreci estau donant cada dia mes y mes novas é incontrastables probas de vostra ardent fé y esperit religiós: diheu vosaltras verges de Sion, vosaltras que arrancadas de vostres impenetrables claustros consagrats á la virginitat y al retiro, y condemnadas á la miseria per habereus robat los caudals que sols á vosaltras perteneixian donau cada dia mes nous testimonis de vostra fermesa y religiosa constancia: diheu vosaltres venerables religiosos, vosaltres que condemnats á la mendicitat y al oprobí, plorau sobre las ruinas de vostres fogars los extravíos dels homes y consagrau vostre descans en orar al peu dels altars per la pau de la Iglesia y prosperitat de nostra Patria: diheu vosaltras viudas desconsoladas, guerrers mutilats, *compànys de glories y fatigas* que escarnits é insultats buscau en la Religió lo dols consol que vos nega la villanía: diheu vosaltres en fi, espanyols catòlics, que á vista dels escassos recursos de nostra maltractada y vilipendiada Iglesia habeu ab tan esmero contribuít al lluiment y decoro de aquells actes augustos en que la Religió nos recorda los grans misteris de nostra Redempció admirable. No, no hi ha hagut no, es cert, en los solemnes dias de la *Semmana Santa* y Pasqua de Resurrecció aquell aparato y pompa que veyam en temps mes felissos pera nosaltres, no; perque lo Santuari que veu exposats los seus Ministres á tenir que demanar almoína per los carrers y plassas de las ciutats y pobles, no tenia caudals alguns per la sumptuositat y magnificencia de aquells.

¿Y es possible que los espanyols catòlics degan axí mirar-se commoguts las desgracias de llur Religió y miseria de sos Ministres? Es possible degan contemplarse las ruinas en que son llurs temples convertits, y los vils escarnis que la impietat y lo ateisme dirigeixen á llurs religiosas crehencias? ¡Gran

Deu que habitau los cels y umpliu de magestat als espays!!! Vos á la sombra del dit del qual tremola lo infern horrorisat, y se desploman las bóvedas celestes al eco de vostra veu, y s'eclipsan los ástres y tiran los nuvols centellas y pedra: Vos, lo poder del qual sepulta montanyas y ciutats, y del fondo del abisme fa surtir islas y continents, com, com axí estau observant la destrucció de vostra Iglesia? Com axí estau mirant á aquesta xurma atrevida que blasfema de Vos, ultraja vostre nom, assassina vostres Ministres, é insulta á nosaltres per nostras crehencias en favor de vostra Religió, las dulsuras de la qual mamàrem junt ab la llet que nos donàren nostras propias mares? Com no abrasau ab los raigs de vostra justa venjansa á aquestos aborts del abisme que pretenen precipitar la Espanya en lo caos de la incredulitat é irreligió.....?

Peró que....!!! no es tal vegada lo Catolicisme lo mes honrós blassó de nostras glorias? No son per ventura nostres cors al tres tants altars en los que tributám á la Religió de Jesucrist los homenatjes de nostra gratitut, respecte y obediencia? De que servirán donchs los atacs de la impietat si los fonaments del Catolicisme en Espanya estan en lo cor dels espanyols?

Ea donchs, filosops innovadors, solapats apóstols de Lutero y Calvino, de Voltaire y Rousseau; vosaltres á qui per la corrupció de vostre cor las llums del Evangeli enlluernan los ulls y confonen lo judici, continuau ab vostres infernals plans de persecució á la Iglesia: representau en los pàlcos escénichs pera escarni de nostras crehencias los angustos misteris de nostra Religió divina: entonau baix las profanas voltas del Teatro lo himne patétich que entona la Iglesia á una Verge mare adolorida y trista, despullau á la Iglesia dels recursos precisos pera la magestat del culto y solemnitat de sas funcions: tancau pera

sempre mes los temples ahont es adorat un Deu únich en essencia y trino en las personas: posau en los cementiris lo insultant titol de que la mort es un somni etern, y si voleu mes divinissau lo crim y cremau en las sacrilegas aras de una prostituta dona lo aromátich encens que sols en las aras de un verdader Deu deu cremarse (b).

Que conseguiréu ab axó? La experiencia vos ho ensenya. Recordau aquells tristos dias en que precipitaréu la Fransa en los horrors de la incredulitat y del error y en que al precipitarse en lo fondo del Sena lo símbol de nostra fé que tiráreu en sas aigüas, exclamavau gososos, que detrás d' ell se habia enfonsat pera sempre la Religió de un Deu crucificat. Axó diguéreu: mes calmada la efervescencia de las passions, torná la Religió á establirse en ella ab tanta magnificencia y pompa com gosava abans de sa persecució. Veheu donchs á aquesta Fransa que després de haber escandalisat lo mon enter ab sos inaudits sacrilegis y horrorosos assassinats, se dirigeix de nou per la vereda de la rahó, rentant sas culpas ab los vius respectes de adoració, que de nou consagra al Deu que tant blasfemá é insultá en los dias de son frenétich deliri. Veheus aqui donchs també lo que conseguiréu en nostra Espanya, y estam ja avuy dia notant en ella. Digaho sinó aquest esperit religiós que se nota per totas parts; dígho aquesta concurrencia numerosa que notam en los temples: dígho aquest esmero piadós ab que los espanyols católics han compensat per llur part los escassos recursos de nostra desdixada Iglesia.

Temps es donchs ja de que vos desenganyeu impios y libertins del sigle, perquè vans han estat, vans son y serán vos-

(b) Tot axó succehí en Fransa en la Revolució del any 1790.

tres esforços contra una Religió invencible, com ho es lo Deu que la defensa. Si: la Religió Catòlica á qui son Fundador prometé no prevaleixerian contra ella las portas del infern, veu ja acostarse lo iris de la pau en mitg de aquell horisont que se presenta á vostra vista plé de nuvols y acompanyat d'espantosas visions.

Miraula sinó, ab quina tranquil·tat y calma sufreix ella los desprecis del llibertinatje. Vosaltres pera qui lo mes insignificant fet vos umpla de gloria per creurerlo un nou triumpfo de la impietat, vos mofau y rieu á vista de la miseria y fam que per vostra culpa devora los Ministres de Deu: mes aquestos en lloch de conjurar los cels contra vostra ruina y en lloch de demanar venjansa cridant al poble á la defensa dels drets de la Iglesia, se mantenen quiets, callant y sufrint perquè tal es llur caràcter, pregant tranquil·lament en llur retiro pera la pau y tranquil·tat de aquella.

Desenganyauvos donchs ja, filosops innovadors, de voler plantar en Espanya vostres llibertins projectes: si voléu desparega d'Espanya lo Catolicisme es precis exterminieu d'ella l'actual generació y la pobleu de nou qual si fos un nou mon: de lo contrari y mentres existesca en ella un sol descendent dels Pelayos y Alfonsos, de las Isabels y Fernandos, nos riu-rém de vostra impotencia, perquè impotents serán los esforços que fassau pera desarrelar lo esperit de Catolicisme que tant profundament se troba arrelat en nostres pits: podréu si destruir nostres temples y perseguir á sos ministres, pero jamay podréu arrancar de nostra Espanya un sentiment, que tant arrelat se troba en lo cor dels espanyols.

P. R. y P.

INDUSTRIA CATALANA.

Civilisar als pobles es un deber de la humanitat: il·lustrar los pobles es un deber de la fraternitat. Los pobles bárbaros deuen civilisarse: los pobles ignorants deuen il·lustrarse: mes aquesta civilisació é il·lustració deuen donarse als pobles, no baix la mateixa forma en tots, sinó atenent al clima, situació, temperament y geni de llurs habitants.

Las naciones extranjeras enemigas acerrimas de nostra Espanya en atenció á son clima y demás circunstancias que tant l' afavoreixen, volguéren casi insultarnos dient que los espanyols no habian entrat encara en la carrera de la civilisació, sens aténdrer que sent lo comers un dels medis mes apropiats pera la civilisació dels pobles, devia la Espanya y particularment Catalunya ser una provincia civilisada, puix data ja de mes de sis sigles lo establiment del comers y arts en ella.

La preocupació y lo fanatisme han fet desgraciadament que la il·lustració no haja seguit sempre en Catalunya parellas ab sa civilisació per impedirho lo separarse de aquell estat de reprehensible rutina que habian heretat los catalans de llurs majors: mes lo geni laboriós de sos fills ha fet afortunadament que comensassen á desaparèixer las prácticas de rutina dels si-

gles passats y haja ja la il·lustració y adelantament artistich-industrial fet en ella los notables progressos que notam tots los dias.

Mes una ma atrevida y traidora preten avuy dia no sols entorpir sinó també arruinar nostra adelantada industria y ¿com era possible, Catalans compatricis, que al llansarnos nosaltres á la carrera de la publicitat en defensa de la prosperitat y glorias de Catalunya no prenguessem la industria per lema de nostres treballs, ja pera defensarla dels atacs de nostres mortals enemichs, ja pera il·lustrar á nostres paisans en aquells rams artistich-industrials poch coneguts y adelantats entre vosaltres? Com era possible callás nostra llengua quant pareixia ressonar en nostres oïdos lo estrépit dels canons y morters precursor de la destrucció y de la mort, y semblava sentirse sobre nostres caps lo xiulet de las incendiarias bombas que amenassavan nostra existencia? ¡Felissos nosaltres, si lo foc y amor patri ó provincial que abraza nostre seno, troba eco y deguda acullida en lo pit de nostres compatricis!!! Felissos vosaltres, catalans tots, si ben penetrats del llastimós estat en que jau Catalunya, de aquesta provincia que de Reyna ha passat á ser esclava y de gran Senyora á una vil criada, feta lo escarni de l' ambició y de la perfidia, y bastant escarmentats ab la protecció que se vos dona á vostra industria ab horrorosos bombardeigs y mil·lenarias multas, saben conservar un rastre del orgull provincial de vostres antepassats y defensar dins los límits de la equitat y justicia las prerrogativas, drets, é interessos de vostra Patria!!!

La pintoresca situació de Catalunya convidava á aquesta á la industria y á las arts, y sos molts y ben hermosos ports l' afavorían en extrem en lo establiment del comerç marítim entre ella y las demás nacions del mon civilisat. Veheus aquí

perqué Catalunya s' entregá, afavorida ab lo laboriós geni de sos habitants, al establiment de las arts mecánicas, que s' extenguéren molt luego per Girona, Perpinyá, y Tortosa y que donant aquellas origen al comers, la posáren luego ab relació ab las demés nacions del Continent.

Mes lo sistema feudal que invadí tots los regnes y ciutats de nostra Espanya, sumergintnos en una nova edat de ferro, feu que presentantse ab tot lo rigor de sa institució, sufocás los débils crits de nostra naixent industria, y que en los primers sigles del establiment de aquesta s' extingué lo esperit industrial de nostres catalans y fossen cambiats los blasons artistichs, símbol de civilització y de progrés, ab los cartells del feudalisme, símbol d' esclavitut, fanatisme é ignorancia. En vá la humanitat alsava als cels sos llastimosos ays: en vá la humanitat clamava per los drets á que naturalment son acreedors los homes, porque podia mes lo despotisme de l' alta noblesa que los crits de la rahó y de la justícia: en vá la llibertat mare de la civilització (1) espargia ja alguns de sos benéfichs raigs, perquè xocant contra los negres cartells del feudalisme, absorbian aquestos la llum de sos raigs y enclouian de nou á la humanitat en las tenebras de la esclavitut.

Y tant gran mal duraria encara y encara la humanitat jauria baix lo feudal despotisme sens arts, ni industria, sens llibertat y comers, si un gran home bastant penetrat de la situació trista de nostre Principat, no hagués realisat en favor de aquest un projecte atrevit á la par que agegantat.

Era lo sigle 12 de la nova era, y lo Compte Ramon 4 co-

[1] Volem significar ab axó aquella llibertat social que concedí Deu al primer home desde lo primer moment de la sua creació.

ménsa á contrabalancejar lo despòtich poder dels barons, concedint als catalans varias gracias y privilegis: las arts inaccionadas fins llavors comensan á animarse y lluny de rendir á la esclavitut l' homenatge exigít fins llavors, buscan y troban en los privilegis de Ramon 4 un apoyo ferm y un sosteniment indestructible. Aquestos privilegis anomenats *Charta Universitatis* restitueixen als vehins de moltes vilas y pobles la llibertat que sels havia arrancat y en virtut dels mateixos s' esborran per totes parts los senyals de servitut que brillat havian fins llavors. S' erigeixen desde luego en totes las grans ciutats los comuns ó cossos municipals, governats per un consell compost de Magistrats elegits entre llurs mateixos habitants, sent aquella la época en que se plantáren en Catalunya los primers fonaments de nostra llibertat politica, deguda al paternal cuydado de nostre Compte Ramon 4. Encara mes: en varias aldeas y castells la plebe estava subjecte á la servitut personal de sos Senyors, Ramon 4 la esborra de moltes parts, y las grans ciutats enriquidas llavors ab las supremas prerrogativas del govern municipal que adquiriren, vinguéren á ser casi com altras petites repúblicas regidas per lleys conegudas de tots llurs conciutadans y pera tots iguals.

A mes; concedits aquestos privilegis als Comuns, contribuiren á aumentar lo poder de la corona á qui desde llavors prestavan llur adhesió y regoneixement per considerarla autora de llurs llibertats y prerrogativas, al pas que disminuía las forsas de la lliga feudal que veyia doblegarse devant los soberrans aquells caps que sols devant d' ella se doblegavan.

Visibles y patents foren desde luego los beneficis que conseguí Catalunya de aquesta llibertat civil, puix sa comunicació ocasioná una tan felis transformació ó mudansa en tots los individuos de las Universitats ó Comuns que ben luego eixí-

ren del trist y abatut estat d' estupiditat é inacció en que los tenían abans sepultats la opressió y la servitut. La esclavitut que se complau en mantenir al home en la mes completa ignorancia pera tenirlo esclau, habia sufocat en Catalunya aquell geni actiu y laboriós de sos habitants, perque aquest necessita del home llibre, y l' home llibre no pot jamay ser oprimit baix las cadenas de una esclavitut injusta. Pobles abans pobres y deserts sumergits en la miseria y en la ignorancia vegérense luego plens de gent y ab un notable augment de llur població; y lo comers que produeix ó sosté la industria, comensá á ser lo primer móvil en los ports y en las casas.

La gloria de un destino acompanya regularment al home que l' ocupa: veheus aquí perquè l' alta consideració que arribáren á adquirir los Ajuntaments devia precisament ressaltar sobre los ciutadans compresos en dos classes, mercaders y artesans.

Gelosa la noblesa de aquellas bárbaras prerrogatives que se li concediren, vivia regularment en sos castells ahont rebia los homenatjes que rendian á la esclavitut sos desgraciats súbdits, puix no podia en las grans ciutats fer prevaleixer sos privilegis contra las llibertats del poble. Mes halagada luego ab las democráticas formas dels Comuns se acostá ja á las ciutats, y si volgué incorporarse en la matricula popular degué subjectarse al judici dels prohoms. Per aquesta rahó formant los menestrals desde los principis una considerable porció dels vehins de las ciutats y vilas y dels individus que componían llur cos consistorial resultá, que l' honor y alta distinció de llurs puestos honrá los oficis y professions mecánicas.

Veheus aquí la rahó perquè se plantáren en Catalunya las arts sens preocupacions legals ni vulgars que las poguessen envilir, ni distincions odiosas y necias que las reduhissen á ser

incompatibles ab lo destino y estat de un home llibre, de un ciutadà honrat. Veheus aquí perquè expel·lits de Catalunya los jueus y los moros no experimentáren en ella las arts las considerables perduas y decadencia que sufriren en altres països en las que se havia confiat als esclaus la ocupació en ellas.

Declarada Barcelona capital suprema del Principat desde llarchs sigles, devia ser casi lo punt central del moviment artístich-industrial de Catalunya y ahont ab major brillo y gloria devian ressaltar los progressos continuats en las professions mecánicas. Sent la Cort de sos Reys y Princeps se vá atraurer l'atenció del Principat: sa situació marítima la feya una ciutat molt freqüentada y sa llibertat popular acullí promptament dintre sas murallas lo establiment de las arts. La forma democrática de un govern independent de la noblesa la umplí de homes laboriosos: vá atraurerla vehins la declaració feta per D. Jaume 2 ab cédula de 24 desembre de 1306 (2) de ser patria comuna dels catalans peraque tot nacional fos tractat y demandat en judici com á verdader originari de dita ciutat, contribuint molt y molt á axó la declaració feta en 1283 per D. Pere 3 de que tot foraster que probás son domicili continu en Barcelona per un any y un dia quedava reputat ciutadà ab tots los privilegis, franquicias, y prerrogativas dels naturals (3).

Los nobles admirats de las singulars prerrogativas de Barcelona y atrets per la llibertat y esperit popular que regna-

[2] Constit. de Cat. vol 2 tit. de Jurisdicció de tot Jutge.

[3] Quicumque forensis qui steterit in Barcinone per unum annum et unam diem habeatur pro cive et non potest peti á Domino de cujus dominio sit oriundus. Constit. de Cat. vol. 2 tit. de Consuetuts de Barcelona.

van en ella, deixáren promptament llurs terras, se avehinàren en ella y arribàren á renunciar llurs privilegis *equestres* pera poder ser admesos en lo consell municipal. Tant apreciables foren llavors las plassas del govern civil de una ciutat colmada de prerrogativas y singulars regalias (4). Ea aquí donchs com Barcelona no sols se feu gran per son comers é industria sino per l'alta noblesa que abrigava en son recinto. Ea aquí perque tots los viatgers que visitàren llavors á Barcelona párlan d'ella ab entusiasme, ja per son comers que s'extenia á las islas y costas del Arxipélach, costas de Romanía, paissos y costas de Berbería, Andalusía, Sicília, Itàlia, provincias de Languedoc y Provensa, Paissos Baixos &c., ja també per son gran adelantament en las arts mecánicas é industrials: basta que citam lo que digué un viatger frances en 1729 que, sent los Catalans los millors artífices d'Espanya molt actius y hábils, era llavors Barcelona respecte d'Espanya lo que Paris respecte de Fransa.

Tal fou l'origen de la industria catalana la qual imminent ruina estam tots los dias plorant ab llágrimas de sanch. La historia, la gloria de la qual sembla sols se xifra en relatar los fets de las armas y los desastres de la guerra, ha tirat un vel sobre la decadencia y vicissituts que aquella ha sufert fins nostre sigle: mes que importa si nostre afany deu ser tan sols precaucionar lo imminent perill que l'amenassa avuy dia?

Dedicats exclusivament nostres treballs á la prosperitat de Catalunya deviam al ocuparnos de sa industria exposar ab clar y precis llenguatge l'origen de aquella: tal era nostre deber y lo habem complert. Vist han nostres paisans las particula-

[4] Nos ocuparém d'ellas en un altre número.

ritats que l'acompanyàren y toca á aquestos fer sobre éll los comentaris de que sia susceptible.

Catalans!!! un govern absolut y déspota qual era segons los moderns filòsofs lo govern de la edat mediana colmá á nos tres antepassats de prerrogativas y privilegis, de llibertat y gracias, donant origen á la industria, activant las arts y fomentant lo comerç: y es aquesta tal vegada la conducta que un govern llibre y representatiu té en favor de vosaltres?

P. R. y P.

ARTS INDUSTRIALS.

FABRICACIÓ

DE

CANDELAS ESTEÁRICAS.

La prosperitat de la Espanya estriba en l' agricultura: la prosperitat de Catalunya estriba no sols en l' agricultura, si-

nó també en la industria y en lo adelantament de las arts, á que tant grandiosament la convidan sa situació y lo laboriós geni de nostres catalans. La prosperitat y glorias de Catalunya han estat lo lema de nostres treballs: com á catalans, han estat y seran sempre l' objecte de nostres cuidados y res ocultarem á nostres paisans de quant ignóren y puga serlos de utilitat y profit. A aquest objecte donchs, anam á manifestar la fabricació de las *candelas esteáricas*, que tant us tenen avuy dia en los grans salons de aquesta Capital.

Quant se treballa per major es precis ferho ab tot esmero á fi de que lo producto de dits treballs se presente baix aquell estat de perfecció y hermosura que se requireix pera que tinga llibre y fácil circulació per lo comers.

A aquest fi donchs se té una gran caldera de vapor que se troba ab comunicació ab cinch ó sis cubells de fusta, en lo interior dels quals se troba un canó enroscat que serveix pera conduhir lo vapor del aigua que ve de la caldera y foradat en varios punts per donar eixida al dit vapor quant penetra los cubells que deuen estar mitg plens de aigua clara.

En lo primer cubell se posa una quantitat qualsevol de seu, suposam 400 lliuras (a): aquest trobant l' aigua del cubell bullint, font ó se derriteix y sobrenada; si es pur se deixa en lo mateix y sinó pot passarse á un altre que com tots los demés contindrà aigua bullint ó molt calenta. Se tracta luego aquest seu fós ab un lleixiu de cals (b) tirantli per porcions

(a) En Fransa usan á mes del seu lo llart blanch del tocino y l' oli de coco ó palma.

(b) Aquest lleixiu se prepara del modo següent: en un còci de terra &c. s' hi posa aigua clara y s' hi tira la cals per porcions, aquesta se in-

y agitant la massa á fi de que se verifique exactament la combinació del seu ab la cals, que forma llavors un sabó de cals insoluble en l' aigua. Quant lo sabó está ja fet, per medi de uns cassons se passa á un altre cubell y llavors per petites porcions y agitant bé la massa se vá tirant ácid sulfurich (c) en la proporció de 32 ó 34 per cent de seu empleat: lo ácid sulfurich descompón lo sabó, se uneix ab la cals y forma un sulfat de cals (guix) insoluble en l' aigua que se precipita al fondo del cubell y lo seu pur sobrenada al liquit, presentant-se dins breu rato qual si fos un oli. Aquest seu fos se passa á un altre cubell á fi de purificarlo de las particulas de sabó que podrian acompanyarlo y que se precipitan llavors en l' aigua neta de aquest nou cubell.

Purificat ja en part lo seu per esta serie de operacions se tira en uns vasos de llauna y de figura de una piramide quadrangular truncada, ahont se torna sólido y se refreda. Quant fret se subjecta á l' acció de una certa máquina que lo redueix á petits trossos y de aquesta á un' altra que per medi de dos cilindros lo redueixen á una especie de pasta ó farina. En aquesta disposició se posa lo seu en uns petits sachs molt plans fabricats ab una especie de crin y se subjecta á la pressió de una prempsa hidraulica de un milió ó milió y mitg de lliuras de forsa: aquesta pressió fá que se separe del seu la porció de oli fluido (oleina) (d) que lo acompanya y li dona lo grau de

fla, se desfá y l' aigua se calenta: se remena bé tot y se deixa un ratet en repós á fi de que baixen al fons los grans de terra y arena que acompanyan la cals y ab unas grans culleras se trau lo such blanch que sobrenada, que es lo que s' emplea.

(c) Es lo que se denomina en lo comers oli de vidriol.

[d] La oleina no deu despreciarse: pot servir combinada ab los llei-

blanura que té naturalment. Mes com no tot l' oli surt ab aquesta pressió que se anomena en fret , es precis subjectar la *estearina* (e) á un' altra pressió anomenada en calent que consisteix en col·locar la premsa hidraulica en un cuarto tancat en lo qual se fá comunicar lo calor per medi de una estufa, que no deu excedir jamay de uns 30 á 32º y se consiguexin per aquest medi purgar la *estearina* de tot l' oli que l' acompanya y obtenirla baix lo estat de solidesa y duresa de que gosa quant molt pura : y es ab aquesta *estearina* ab la que se fabrican las *candelas esteáricas* per medi de motllos de cristall, estany &c. En un principi se barrejava á la *estearina* un 5 ó 10 per cent de cera verge : mes avuy dia sembla que no se li anyadeix aquesta quantitat de cera , per resultar las candelas massa fortas y trencadissas.

Tal es lo procehiment seguit en Fransa per la elaboració de *candelas esteáricas* , de qual Capital s' expendeixen annualment en rahó de uns 100000 *kilogramos* desde lo any 1859 á aquesta part. En Espanya tenim en la Cort una fàbrica ahont las treballan ab un estat de puresa y perfecció admirables que res tenen que desitjar comparadas ab las francesas : y un' altra ne tenim aquí á mitja hora de Barcelona en lo lloch anomenat del Clóti á càrrech dels SS. Miralda y companyia , que no dubtam logrará mediant una llarga serie de treballs , presentar las *candelas esteáricas* baix lo grau de perfecció que las presentan nostres fabricants de la Cort.

P. R. y P.

xius de barrella per fer un excel·lent sabó dur , y per la obtenció del gas per la il·luminació pública y particular.

[e] Axis se anomena la substancia que queda en la premsa després de premsat lo seu.

CATALUNYA.

ORÍGEN DE SAS ARMAS.

Una de las glorias de que justament se pot envaneixer nostra amada patria Catalunya, es la de haber nascut en ella homes esforsats é intrépits que per llurs prodigis de valor y de constancia han estat l' admiració de infinits pobles. Gloria singular....!!! Gloria extraordinaria....!!! Gloria inexplicable....!!! Qui ho dubta? No son gloriosos aquells famosos héroes que contan tantas victorias com batallas, y que may surten de cap de aquestas sens portar junt al carro de llur triomfo á mil y mil vensuts? No son gloriosos aquells famosos héroes y guerrers que portan lo terror per tot ahont se presentan, y la mort per tot ahont desenvainan la espasa? No son gloriosos aquells famosos héroes, que plens de feridas, cuberts de pols y de sanch, rompudas llurs armas, no perden per axó llur coratge, sinó que pelean, dispersan, matan, destrossan? Si; ningú ho nega; y per axó son proclamats vencedors y ressonan en los aires fins á tocar als núvols milions de vivas y altres crits de ala-

bansa ; per axó se aixecan en llur honor archs triumpals ; per axó en llur mort se derraman rius de llágrimas y se ouhen lamentables sospirs , y sels erigeixen sumptuosas pirámides y superbos mausoleus ; per axó finalment llur memoria passa de generació en generació sens que hi pugua res lo temps que tot ho consum.

Ara donchs : si las glorias dels fills redundan en las mares, Catalunya que ha estat mare de tants il·lustrats campeon y guerrers no podrà dirse á boca plena gloriosa ? Ah ! Si ; no podem deixar d' exclamar al recordar aquells sigles ditxosos en que vivian aquells insignes y valents héroes á qui no espantava ni la multitud immensa d' enemichs , ni llur forsa y feresa , y que se presentavan á combatrer contra numerosos exércits ab la mateixa tranquil·tat ab que anavan á un convit. Parlam dels célebres Comptes de Barcelona , de aquells homes que tantas bassanyas de valor téren durant llur vida. La historia ho diu prou : la historia publica á grans veus fets los mes héroichs é increibles. Mirau las marcas ó armas de Catalunya : ellas son un testimoni viu y peree de un de aquestos fets gloriosos. Mes... tal vegada molts no saben l' origen de aquestas armas ; tal vegada molts no saben perque consisteixen en un camp dorat ab quatre barras ó rallas bermellas. Precís es que tots los catalans ho sapiam , puix que ellas nos recordan una de nostras majors glorias , la fermesa , lo brio y lo ánimo de un dels antichs Comptes de Barcelona. Crehem donchs fer un favor á molts que ho ignoran , si ho explicam aquí ; de aquest modo alguns que se quedavan indiferents al veurer ditas armas , perque no sabian lo que significavan , ara quant ho sabrán y las mirarán s' excitará en ells lo amor patri , com s' excita en nosaltres sempre que á nostra vista se presentan.

Corria ja lo sigle nou després de la vinguda de Cristo; un esforsat campeó havia estat proclamat Compte de Barcelona; tots los ulls á ell se dirigian y tothom lo admirava. Tal era Guifre ó Vifredo II. Casat ab una filla de Baldoïno Comte de Flandres havia entrat en parentiu ab lo invictissim Emperador Carlo Magno (1). Guifre sentiria en son cor un valor inexplicable, puix no refusava la mes mínima ocasió que se li presentás pera manifestarlo. Aqueixa seria tal vegada la causa (segons lo que entenem nosaltres) perquè pocas persuasions de son sogre foren suficients peraque nostre animós Comte marxás á Fransa á fi de besar las mans al Emperador que ho era á las horas Carlos Calvo en senyal de gratitut y de respecte, pensant tal volta en son interior que se li podria presentar alguna ocasió, en que emplear sas armas y fer veurer la forsa y nervi de son bras. No s'enganyá.

Los Normandos habían invadit la Fransa; exércits numerosos se habían apoderat de ciutats y las habían destruidas; Guifre se había delingut aposta ab lo Emperador pera servirlo en las jornadas que se oferissen. Bona ocasió aqueixa, inviete Comte!! Lo Emperador podrá ser testimoni de vostra valentia. Se mou una guerra contra los Normandos; Guifre corre, mal dit, vola al lloch del combat, no s'espanta, pelea ab vigor, mata tot lo que se li presenta devant, res s'escapa de la fortaleza de son bras, semblant á un llop feréstech, devorat

[1] Aqueixa es la rahó perque lo Comptes de Barcelona descendeixen de la il·lustrissima sanch del mencionat invictissim Emperador Carlo Magno. Diago. historia dels antichs Comptes de Barcelona, llib. 2. cap. 6. diu que dita descendencia se funda en ser la dona de Baldoïno filla del Emperador Carlos Calvo, y per la mateixa rahó neta del Emperador Ludovico Pio, y besneta del Emperador Carlo Magno.

de la fam, que entra en un remat de débils ovelletas y degolla, destrossa y nada en la sanch; y los pastors lluny de socórrer lo remat fugen temerosos pera apartarse de son furor. Com á conseqüencia de tanta destresa, energía y esperit la victoria corona los exércits del Emperador y quedan derrotats los Normandos. Mes... ahont ha fugit lo famós héroe, Compte de Bareelona? Perque refusa las miradas del públich que desitja contemplarlo? Ah! Lo ferro enemich ha penetrat en son cos, puix encaraque valent no es invulnerable; mes es necessari saber que las feridas li donan mes valor. En sa tenda s' está cubert de llagas y de sanch sens que son ánimo haja decaigut.

Lo Emperador camina ab passos apressurats... ahont va?... Ahont va!!! Inútil pregunta! Per ventura no deu estar (y realment ho está) agrahit, perque Guifre ha cooperat á la derrota del exércit contrari? Per ventura nostre célebre Compte no es digne d'esser visitat per un Emperador? Si; molt just sembla á aquest ferli una visita, y per axó s' hi dirigeix. Arriba y lo veu tot ple de sanch; lo ferit Compte li demana marcas, li demana armas, perque á las horas sols eran sas armas un escut de or (2); y nostre Compte volia tenir una insignia per quant tornaria á la guerra. Petició honrosal Banya lo Emperador sa ma en la sanch de nostre Guifre II., posa sos quatre dits plens de sanch sobre lo escut de or, quatre rallas bermeles quedan impresas en dit escut, y després de axó aques-

[2] Pellicer en sa Idea de Catalunya, pag. 255 diu que Guifre ja tenia armas que eran las de Austrasia, que son una faixa y una creu; però Feliu en sos anals de Catalunya, llib. 9. cap. 6. rebat aquesta opinió, responent que jamay la faixa, ni faixas, ni la creu han estat armas dels Comptes de Barcelona.

la es sa lacónica resposta: *Compte, aquestas serán vostras armas*. Resposta lacónica hem dit, però sentenciosa, però plena de molta significació.

Catalans..!! veheus aquí de ahont prové l' origen de las armas de nostra Patria adorada; veheus aquí lo que significan las quatre barras bermellas en camp dorat. No hi ha donchs dubte algun que aqueixas foren en lo successiu las armas victoriosas dels Comptes de Barcelona, y per consegüent de Catalunya. Poch importa que los Reys de Aragó usassen de ditas armas; llur origen es del modo com se ha explicat, y per lo tant los Reys de Aragó las prengueren dels invictes Comptes de Barcelona. Obram sinó las páginas de la historia, de aquest gran llibre que nos revela tot lo passat, y ella nos dirá que desde que lo Comte de Barcelona D. Ramon Berenguer lo IV. se casá ab Dª Petronilla filla única y pubilla del Rey D. Ramiro, los Comptes de Barcelona foren Reys de Aragó y per lo tant tingueren nostras armas; y que Aragó abans no tenia per armas sinó la creu bermella de S. Jordi en camp de plata y al entorn en los quatre ánguls los caps tallats de quatre moros. En proba de aquesta veritat podriam citar molts autoritats dels mateixos Reys; solament dirém que D. Pere III. en lo capítol 31. de las ordinations de la real capella fetas per ell mateix explica la diferencia de las armas y divisa propia del Rey per sa casa real y de l' antiga de Aragó, y que la de Aragó no la tè per propia, sinó la de sos Pares y Avis los Sereníssims Comptes de Barcelona. (3).

Las 4 barras donchs, en camp dorat son las isignias pro-

[3] Qui vulga cerciorarse mes de axó que llegesca á Feliu, *anals de Catalunya*, llib. 9. cap. 6.

pias de nostres antichs Comptes, axí ho asseguran totes las historias antigas y modernas. Que se llesca sinó á Tarafa antiquissim autor, lo qual en lo llibre de *rebus Hispaniæ*, capitol de *Alfonso VIII*. s' expressa de aquesta manera: *Se convingué que en las batallas usassen las insignias ó armas del Compte, que son en camp dorat quatre barras bermellas*. Enrich Engelgrave (4), y altres escriptors famosissims defensen igualment lo que diu Tarafa (5). Mes que...? Que se miren las Iglesias y convents que fundáren los Comptes de Barcelona; que se miren los que féren construir los Comptes de Urgell y Besalú de la mateixa familia; que se miren las parets de las Iglesias de Ripoll, Balaguer, Barcelona, Besalú y altrás moltíssimas de aquest Principat, y... que es lo que veurém? Veurém esculpidas ditas armas, las quals per lo tant, encaque mudament, nos estant demostrant la veritat de lo que anam dient.

Lo nom donchs, de Guifre II. quede, oh Catalans, grabat pera sempre en vostra memoria; ell es digne de tot respecte y homenatge, puix á ell som deutors de nostras gloriosas armas.

M. R. B.

(4) Engelg. part. 1. de *sus luces evangélicas*, pag. 280.

(5) Tals son: Prades hist. de las S. Imatg. llib. 3. c. 9. §. 3. Reynaud. y Labbé in tabulis Choronol. P. Claudio. Clem. in add. Mend. de Silva Pob. de Esp. desde Cata. Blancas en la vida del Rey D. Ramiro. Zur. anal. de Arag. t. 1. ll. 2. c. 1. &c. &c. &c.

LITERATURA.

Lo bon Catalá, y lo catalá il·lustrat y patriota.

CONVERSA 1ª

I. y P. Be nastareu (1) ara de contents als rancis y dal temps da la llana ab laparició dal periódich catalá.

B. Ben segur: á fe que era ja hora de que entre tants pappers com nos venen entre mans ne surtis un quens parlás la llengua propia.....

I. y P. Si, si, qua vingúes ab als *llurs*, y *pares*, y *vingui*.....

B. ¿Que sen burla?

I. y P. No man tinch da burlá: sou llanuts y se acabó. ¿Quina ximplaría mes gran qua ranová una llengua la mes aspra é inculta quon san dona vargoña danrrauná ab ella.

B. ¿Y V. es patriota?.... ¡Deu meu, quins patriotas!

I. y P. Paró homa ¿que no vayeu qua bal catalá an prou feynas pot un asprasarsi? com dimontras y ascriureu cosa qua su valgui?

B. ¿Que no ha llegit lo Verdader Catalá?

I. y P. No, y non tinch cap ganas. ¿Pot sé si qua Vos y asteu suscrit?

(1) Escribim lo de aquest interlocutor ab la corrupció ab que se parla nostre idioma catalá fins entre los que se precian de parlarlo pulit y ab finura.

B. Y ab tota honra; y penso que tot catalá verdaderament patriota, y en las venas del qual circule pura la sanch de nostres majors, fa lo mateix.

I. y P. Va, va nom pansava qua fossiu tan fanátich y tan poch il·lustrat: dajeuvos dal catalá ques una llengua inculta y bárbara.....

B. VV. son bárbaros, ó la llengua que usan VV. Parlant-lo del modo de VV. llavors si que té rahó de anomenar bárbaro y grosser é incult y tosch y xabacá y rústech y bast y aspre y desapacible, é ingrat si vol, y fastigós y salvatge y tot lo que vulla, al idioma catalá. VV. si, que ab llurs *onclu vinguia damá: jo hi manjat ab al jarmá patit* y demes mil disbarats á quiscuna paraula han fet de la hermosa llengua catalana una gerga de termes.

I. y P. Si, paró ¿podreu al menos nagá qua la llengua catalana es pobra da paraulas, y qua ni faltan moltes vagadas par asprasarsa?

B. Nostre llengua pobre de paraulas! Home, sense haber de buscar molt: lo mateix *llurs* del qual se burlava V. al principi n' es una proba contraria. A imitació de la llengua llatina, francesa, italiana é inglesa pot la catalana ab son *llur* expressarse sens perill de error, lo que no es donat á la llengua espanyola, á pesar de tota sa riquesa y cultura, quant la cosa es de molts possessors. Anam als exemples: «Los criados aman á su Senyor y á su esposa,» diuhen los castellans; y pregunto jo ¿de qui es la esposa? ¡cucurulla! sia del Senyor, sia dels criats no pot lo castellá expressarse de altra manera. «Los criats aman á llur Senyor y á sa esposa,» dihem los catalans, axó es, la esposa del Senyor: «Los criats aman á llur Senyor y á llur esposa,» la esposa dels criats. ¿Que tal es pobre de paraulas, Sr. *il·lustrat y patriota*, nostre llenguatge? ¿Que no ha llegit may al melodios cisne catalá, lo immortal Dr. Garcia? ¿També es pobre de paraulas y escás de bellesas en sa ploma dorada lo parlar de nostre Principat?

I. y P. Ja... si.... paró ara fa camalluent y patxet, y.... va no susa, es dal temps da la picó y dal fanatismo, y ara prugrasem.

B. Brau: bon modo de soltar las dificultats.

Ha arribat á nostra noticia que alguns dels que se diuhen catalans no volen subscriurese á *Lo Verdader Catalá* perquè ve escrit ab llengua catalana; y fins sens havia aconsellât que á fi de que tingués mes eixida nostra Revista, la escriguessem en idioma espanyol, seguint ab tot la mateixa marxa y los mateixos principis. No, lo principal objecte que nos proposarem el empendrer la publicació de *Lo Verdader Catalá*, fou traurer nostre hermós parlar del estat de postració y abatiment en que se troba, ostentar sas riquesas y bellesa. Si lo número de subscriptors no basta pera pagar los gastos de la impresió, que es lo únich que desitjam, deixarem nostras plomas y las esberlarem á fi de que no pugan servir mes, abans que ab mengua de nostre Principat escriurer ab altre idioma que ab lo seu (puix de cap necessita) sas glorias y proesas

VARIETATS Y NOTICIAS.

MAIG.

- Dia 1. Dilluns. (Festa de mitja creu) S. Felip y S. Jaume lo menor Apóstols. *Fira en Vilafranca, Olot, Perelada, Tarrega y Hostal rich.*
2. Dimars. S. Atanasi bisbe y doctor.
3. Dimecres. (Festa de mitja creu) La invenció de la Sta. Creu. *Fira en Vich, Tarragona, Figueras y Agramunt.*
4. Dijous. Sta. Mónica Viuda, Mare de S. Agusti
5. Divendres. S. Pio V. Papa y confessor del orde de P P. Predicadors.

6. Dissapte. S. Joan *ante portam lantinam*, dit axí per que fou martirisat en Roma devant de un portal anomenat *porta llatina*.
7. Diumenge. S. Estanislao bisbe y martir, y lo Patrocini de S. Josep. *Fira en Tarragona*.
8. Dilluns. L' aparició de S. Miguel arcàngel en lo mont Gárgano en Nàpols. *Fira en Calella*.
9. Dimars. S. Gregori Nacianceno bisbe y doctor.
10. Dimecres. S. Antonino arquebisbe.
11. Dijous. SS. Poncio, Florencio, Anastasi y Eudaldo mártirs.
12. Divendres. S. Domingo de la Calzada, espanyol, S. Brancás Mártir y Sta. Imelda verge.
13. Dissapte. S. Pere Regalat confessor del orde de Franciscanos, y natural de Valladolid.
14. Diumenge. S. Bonifaci martir. *Fira en Torredembarra*.
15. Dilluns. (*Festa de mitja creu*.) S. Isidro llaurador, natural y Patro de Madrit, y SS. Torquat, Indaleci y Eufraci bisbes y mártirs de nostra Espanya *Fira en Arbucias y Cardedeu*.

Tenim la festa de la Sta. Creu en lo dia 3 del mes següent, dita de maig per haberhi un' altra festa de la Sta. Creu en lo setembre. Dos festes donchs celebra la Iglesia de la santísima Creu de nostre Salvador diví, y tres la Espanya; una als 16 de juliol anomenada triumpfo de la Sta. Creu en recort de la gran victoria que contra los fills de Mahoma alcanzá en Espanya Alouso VIII y en la que tanta part hi tingué nostre compatrici lo intrepit Creixell; l' altra als 14 de setembre dita de la exaltació de la Sta. Creu per haberla lo emperador Heráclito recobrat dels persas y portat en triumpfo á Constantinopla y de alli á Jerusalem, de ahont feyan catorse anys l' habia presa Cosroas rey de aquells; y la tercera la qual donam lo nom de inveució de la Sta. Creu. y la que habem de celebrar dintre tres dias.

Vencedor lo gran Constantino del tirá Maxencio ab lo fa-

vor de Deu y per respecte de la Creu santíssima que li havia aparegut plena de resplandor en los ayres durant la batalla, estava en gran manera desitjós de poder trobar la fusta sagrada en la qual morí lo Redemptor de tot lo mon. No menos ho desitjaba sa piadosa Mare la emperatriu Elena, que estava determinada de anar á buscar la Creu sacrosanta, avisada del Cel en somnis, se dirigeix sens demora á Jerusalem y puja intrépida lo cansat calvari. Mana tirar per terra una estàtua de marmol que representava á Venus falsa deïtat que havia estat col·locada feya cerca uns 480 anys en lo mateix lloch ahont clavat en creu lo mateix fill de Deu havia estat alsat. Fa cavar aquella terra y troba en ella enterradas tres creus, estant lo *Inri*, que hauria estat bona senyal pera conèixer quina era la de nostre Salvador, separat de totes tres per desgracia, ó millor, per Providencia divina. Sí; per Providencia divina, puix que lo que no pogué donar á conèixer lo lletrero, ho doná á conèixer un miracle. Aplica Macari bisbe de Jerusalem totes tres creus succesivament sobre una malalta, y veheus aquí que apenas la que havia en sos braços sostingut al Totpoderós la toca, la pacient recobra salut entera y cabal. Inestimable troba per cert!! Invenció preciosa!!

Deixa la devota Elena en lo mateix lloch, ahont edificá una magnífica Iglesia, part de la Creu divina que enclou en un reliquiari de plata, y n' envia un' altre part á son fill, la qual col·locada en Roma en la iglesia dita per axó de Santa Creu de Jerusalem, y de allí distribuïda en petites partícules per tota la cristiandat, es per tot lo consol dels fiels, llur àncora d' esperança, llur gloria y contento y lo terror del infern vensut y encadenat á son peu per allà en la montanya santa.

Encaraque un poch atrassat, insertam á continuació traduhida y treta del *Heraldo* periódich de Madrit la cerimonia de la obertura de las presents Dorts y lo discurs del Regent, puix pensam que no desagradará á nostres lectors, que n' ho hajan llegit; y al mateix temps ho reputam com un document parlamentari.

« Issada la bandera nacional desde lo matí de aquest dia en lo alcássar de nostra Reyna y en los edificios del senat y del congrés, anunciava la solemne obertura del parlament. La població de la capital convidada de l'apacibilitat del dia, donava també mostrars de animació, trobantse molt concorreguda la carrera que havia de seguir la régia comitiva. Los carrers de trànsit desde lo palau de Bona-Vista fins lo del senat estavan vistosamente adornats.

A las dotse y mitja se trobavan en correcta formació las tropas y Milicia nacional, segons estava previngut en la orde de la plassa, y mitja hora després surti de son palaci lo Regent en una magnífica carretela destapada, que ocupava ell sol, tirada de quatre soberbis caballs negres ricament enjaezats. Se dirigí á pas bastant precipitat al palau real, precedit de cinch batidors y seguintlo un numeros estat major y la sua escolta de caballeria.

Pochs minuts abans las dos, lo pet del canó anunciá la surtida de S. M. de son palacio (1). L'orde de la comitiva era lo següent.

Rompia la marxa un piquet de caballeria desocupant la carrera; lo seguian tres cotxos que conduian als principals empleats de palaci; venia darrera un magnífich cotxe de respecte; á aquest li succeia lo de la Serma. Sra. Infanta Dª Maria Lluïsa Fernanda á qui acompanyava una dama del servey; y ultimament lo de S. M. tirat per vuit caballs de color castany vistosamente enjaezats. S. M. portava á sa esquerre al Regent, y á son devant á sa aya, y á la senyora comtesa de Altimira sa dama de honor. Seguia un esquadró del octau de caballeria y la escolta del Regent.

Numerosa era la concurrencia que molt abans de obrirse las portas del senat esperava, sufrint los raigs del Sol, que

[1] Vint y una canonada foren la senyal de la surtida de S. M. de son palaci, altrás tantas la de sa tornada á ell, é igual salva de artilleria la de sa arribada y surtida del palau del senat. [Nota de la Red. del Y. C.]

arribás lo moment de obrirse. Natural era aquest delé é impaciencia; puix que lo poble de Madrit no pert cap ocasió de veurer á sa Reyna que avuy devia presentarse rodejada de tot lo esplendor y magestat del trono.

Poch abans de las dotse y mitja obriren las portas, y era tal lo empenyo per entrar que durant un llarch rato hi hagué molta confusió que aumentavan los colps que algunas de las centinellas descarregavan ab llurs fusells. Una senyora, esposa de un general molt conegut, son maltractada, y la portaren á casa sua mitj en basca. Aquest fet produhí una indignació gran en tots los circunstants. Las tribunas públicas y reservadas estaban atestadas. A la una y mitja comensá á ocuparse lo saló per los senadors y diputats vestits molts de uniforme ó toga. Se anavan assentant indistinctament los individuos pertanyents á las diversas fraccions en que se troban divididas las Corts. Lo Senyor Prim á qui se ha volgut agafar avuy era un dels concurrents.

Poch ántes de la hora senyalada surtiren á esperar á S. M. la Reyna y á sa augusta germana las dos diputacions dels cosos col legisladors que havian estat anomenats lo dia anterior.

(2)

Se presentá en la tribuna que se li havia reservat la jova, hermosa y graciosa infanta, cautivant l' atenció general. A son aspecte se alsaren los senadors y diputats y permanesqueren en peus fins després de haber entrat S. M. en lo saló.

Lo atravessá la il·lustre princesa ab dignitat, acompanyada de gracia y gentilesa, saludant á un y á altre costat ab dulçura y amabilitat.

Anava vestida S. M. ab un magnífich trajo de fondo blanch. Lo manto era de vellut vert obscur.

(2) La diputació que rebé á S. M. se componia dels SS. Parsent, Domenech, Calatrava, Escalante, Angulo, Campana, Sanchez Ocanya, Viadera, Obejero, Villaralbo, Josep Alonso, y Galvez Canyero, y de suplents los SS. Cordero, Moreno Lopez Sanchez Silva y Calvet. La que rebé á S. A. S. la infanta dels SS. Villalta, Pasqual y Suria, Cirilo Alvarez, Hipolit Otero, Joan Gil, y Villapadierna, y per suplents los SS. Santillan y Villalobos. Nota de la Red. del V. C.

Apenas se assentá S. M. en lo trono, dirigí una mirada plena de ternura y d' expressió á la tribuna que ocupava sa augusta germana.

Totas las bocas pronunciavan en aquell moment paraulas d' entusiasme y de admiració: tots contemplavan enagenats á las dos interessants órfanas.

Se col·locáren los ministros en peus á la dreta del trono devant de la taula en que estavan lo cetro y la corona. Lo duch de la Victoria se assentá á la esquerre llegint lo següent discurs: (3)

«*Senyors Senadors y Diputados.* — Al veurervos reunits al rodador del trono de Isabel 2. pera concorrer ab vostra sabiduria y vostre zel á las disposicions legislativas que han de consolidar lo estat, no puch deixar de sentir la satisfacció mes pura en la grata esperansa de que cumplireu enterament los destinos que en bé de la monarquía y sa reyna estan reservats á la present legislatura.

Desde que l' anterior cessá en sas tareas, ninguna alteració notable hi ha hagut en las relaciones que tenim ab los gubernos de altres paissos.

Respecte á nostre estat interior, me complach en regoneixer lo zel y la rectitut ab que generalment los tribunals y jutges administran la justicia no obstant la imperfecta organisió del poder judicial, y los defectes de la legislació vigent. Aquestas dificultats se aplanaran ab una bona lley orgánica, y ab l' anhelada reforma de nostres códichs, pera la prompta realisació de la qual lo govern vos presentará alguns medis convenientes.

Lo estat de la Hisenda reclama molt particularment l' atenció de las Corts. Reformas importants se han verificat, axí en l' administració y contabilitat de las rendas públicas, com en lo sistema que regía pera la venda de bens nacionals; però

[3] Aquest discurs lo entregá al Regent lo president del consell dels ministres després de haber besat la ma de S. M. Nota de la Red. del V. C.

sense los medis necessaris pera cubrir, no sols los gastos ordinaris y corrents del servey públich, sino totas las demés obligacions succesivament contretas per efecte del constant desnivell en que se troban uns y altrás ab los ingressos del Tresor, cada dia serán majors las dificultats pera conseguir una completa y satisfactoria organisació de aqueixa part tan vital de l' administració del Estat. Ab los presupòsits que serán somesos á vostra consideració, se vos presentarán també altres projectes de ley, la utilitat y conveniencia dels quals graduarán oportunament las Corts. Ellas coneixen massa la importancia del crèdit, y no deixarán de prestar llur poderós apoyo als medis que igualment als serán propostos ab l' objecte de millorarlo.

En mitg de la escassetesa de recursos ha estada atenguda la marina ab lo esmero que se veu en l' activitat de nostras adrasanas y en lo enviament d' expedicions á diferents punts.

Se haurian fet en lo exercit modificacions ventajosas en ali-vi dels pobles, y algunas ja estavan presentadas á las Corts; però una insurrecció inesperada vingué á paralisar aquestas prudents economias, y fou precis atèndrer ab tota la forsa pública á reprimir un mal tan grave. Lo exèrcit ha estat en aqueixa época com en totas un model-lo de subordinació y disciplina, á la par que de llealtat y valor. Gracias á sas virtuts y á la cooperació igualment noble y decidida de la milicia nacional la commoció que tan fatal hauria estat si se la hagués deixat respirar fou sufocada en son origen y la tranquillitat completament restablerta.

A la sombra d' ella, y per efecte de las reformas practica-das, prenen cada dia major increment los interessos materials del pais; nostras comunicacions se aumentan; l' agricultura y la industria donan mes gran moviment á nostre comers, y la instrucció pública reb milloras considerables.

A perfeccionar l' administració, á completar lo desplaç de tots los rams de la riquesa, y á elevar la institució de la Mili-cia, la ensenyansa y la beneficencia á l' altura que correspon al nom espanyol, contribuirán las lleys que en armonía ab la Constitució someterá á vostre exámen lo govern: y tinc en-

tre tant la satisfacció de anunciarvos que en lo moment actual la pau, la llei y l'orde regnan en tot lo àmbit de la monarquia.

Moment ben felis en qué las Corts y lo govern troban la ocasió gloriosa (que llur patriotisme no desaprofitará) de cumplir ab lo que la nació desitja, y ab lo que debem á l'augusta y jova princesa que tenim devant assentada en lo trono de sas majors. Lleys que assegurén lo Estat sobre sa bassa, lleys que obran las fonts á la prosperitat pública; axó es, Senyors senadors y diputats, lo que lo pais anhela; axó es lo digne y lo convenient á la patria, á la Reyna Dª Isabel 2.ª Que quant S. M. en lo plasso afortunat que se acerca prenga las bridas del govern de sos pobles, no trobe destorb algun pera lo bé que los prepara son generós ánimo, y que en las benediccions y aplausos ab que se vegé aclamada, reculla lo fruit mes precios de nostres desvetllaments y sacrificis. »

« Foren escoltadas las paraulas del general Espartero ab lo major silenci, que ni després de acabat lo discurs fou interromput. Axí que hagué declarat lo President del consell de ministres obertas las Corts de 1843, se retirá S. M. y sa comitiva surtint per la porta principal dels ministeris, per ahont també havia entrat.

Se ha observat que lo infant D. Francisco no ha comparegut al acte de la obertura.

A las dos y mitja las salvas de artilleria anunciáren de nou la surtida de S. M. del palau del senat; se agropáren altra volta sobre la carrera las massas del poble ansiosas de veurer y contemplar á las augustas órfanas. La comitiva arribá al real palaci ab lo mateix orde que havia portat. Poch temps després s'encaminá al seu general Espartero, retirantse al moment las tropas y milicia. La concurrencia igualment se disolgué terminant axí aquesta solemnitat.

Al principi semblava que las sesiones de las Corts se presentavan borrascosas, y realment la oposició se alsá ab molts briós y energia, però despres dels discursos dels Lopez, Carrasco y Mata, que alsaren una gran polvagesera nos temem molt que la paraula *conciliació* que ja ha corregut, tirarà molts diputats á las filas del Ministeri.

No obstant se parla altra vegada de un canvi de gabinet. Los Srs. Olòzaga y Lopez están en dansa.

Habem vist lo projecte de contestació al discurs de la Corona presentat al Senat, y á fe que no pot esser mes favorable al govern. La pobre llibertat de impremta hi reb una valent plantofada.

Segons la *Gaseta*, lo govern de Venezuela (América) convida á tots los Sacerdots espanyols, seculars y regulars, que vulgan anar á aquella República, prometentlos pagar lo viatge, y col·locarlos allí ó en classe de rectors ab la renta anual de 4 mil duros, ó no sent aptes per axò donantlos altrás col·locacions en las que tindrán per viurer.

De Alemanía escriuen que reina allí un terror panich; de Rusia que en Sant Petersburg cundeix un descontento general, y que se tem la guerra, en Inglaterra las classes pobres rondinan porque no tenen pa; la Fransa no está gayre contenta; part de las Américas está en una guerra sangrenta; la Espanya..... ¿si se acosta la fi del mon, com ho predicá un en los Estats units, y ha lograt alàrmar á los mes créduls?

Al fi Barcelona te nou Ajuntament: vulla Deu que continue en lo sender de milloras que sembla ha empres ab coratge.

Lo diumenge passat un sacrílego Judas despres de haber rebut la Sagrada comunió en la santa iglesia catedral se tragué la sacrosanta hostia de la boca, y la clavá en una paret de los claustros. ¡Anatema á un monstro tal de impietat i maledicció eterna á sacrilegi tan horrorós.

Lo Sr. Mendizabal se ha proposat canviar los noms de tots los carrers de Madrit. Axí ho diu un periódich de la Cort.